

Citiți lecția din manual: *Spațiul românesc și politica de cruciadă târzie, de la Mircea cel Bătrân la Mihai Viteazul*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Spațiul românesc și politica de *cruciadă târzie*

1. Definiții

Suveranitate = independență; regim politico-juridic conform căruia un stat nu este supus vreunei autorități străine și execută acte de politică internă și externă fără a cere permisiunea altui stat.

Tactica „pământului pârjolit” = politică militară ce implică distrugerea a tot ce poate fi folositor inamicului care înaintea sau se retrage dintr-un teritoriu pe care l-a atacat.

Tribut = obligație în bani sau bunuri pe care a impus-o puterea cuceritoare, plătită la date fixe.

2. Contextul internațional

- secolele XIV-XVII - politica externă a Țărilor Române a fost influențată de următorii factori:

- Vecinătatea a două mari puteri creștine (catolice): Ungaria și Polonia;
 - Expansiunea Imperiului Otoman (în secolul al XIV-lea acesta a ajuns pe linia Dunării).
- strategiile abordate de statele românești, pentru a își menține **suveranitatea**, au fost următoarele:
- Alianțe bilaterale și cu puterile vecine;
 - Participarea la cruciadele antiotomane organizate de puterile creștine din Apusul Europei;
 - Folosirea conflictului asimetric (**tactica „pământului pârjolit”** și hărțuirea inamicului);
 - Plata **tributului** către Imperiul Otoman.

3. Voievozii români în lupta antiotomană

I. Mircea cel Bătrân (Țara Românească: 1386-1394/1395; 1397-1418):

- 1388-1389 - a preluat stăpânirea Dobrogei ⇒ declanșarea conflictului cu puterea otomană;
- ianuarie 1390 - la Radom, Mircea a încheiat un tratat de alianță cu regele Poloniei, Vladislav al II-lea Jagello (1377-1434), act cu un pronunțat caracter antiungar;
- 10 octombrie 1394/17 mai 1395 - la Rovine, a avut loc bătălia dintre forțele lui Mircea și otomanii conduși de Baiazid I Fulgerul (1389-1402) ⇒ înfrângerea turcilor;
- 7 martie 1395 - la Brașov, în așteptarea unei ofensive otomane, Mircea a încheiat un tratat de alianță cu regele maghiar Sigismund de Luxemburg (1387-1437);
- 25 septembrie 1396 - la Nicopole, Mircea a participat alături de armatele creștine occidentale (cavaleri francezi, englezi, germani și maghiari) la cruciada antiotomană ⇒ victorie a turcilor;
- 1402-1413 - Mircea s-a implicat în luptele politice dintre pretendenții la tronul Imperiului Otoman, și i-a sprijinit pe prinții Musa și Mustafa, ambii înfrânți de Mahomed I (1413-1421);
- 1417/1420 - o armată otomană, condusă de Mahomed I, a invadat Țara Românească, a anexat Dobrogea, a ocupat cetățile Giurgiu și Turnu și a impus domnului român plata unui tribut.

II. Alexandru cel Bun (Moldova: 1400-1432):

- 12 martie 1402 - domnitorul moldovean a depus omagiul de vasalitate față de regele Poloniei;
- 15 iulie 1410 - la Grunwald, Polonia, sprijinită de Moldova, s-a luptat cu forțele Cavalerilor Teutoni pentru controlul teritoriilor din zona Mării Baltice;
- 1412 - semnarea Tratatului de la Lublau, potrivit căruia Ungaria și Polonia și-ar fi împărțit Moldova în cazul în care aceasta nu ar fi participat la campania antiotomană;
- 1420 - la Chilia și Cetatea Albă, a fost respins primul atac otoman împotriva teritoriului moldovean;
- 27 septembrie 1422 - la Marienburg, forțele poloneze, alături de cele moldovene, s-a luptat cu forțele Cavalerilor Teutoni pentru controlul asupra teritoriilor din zona Mării Baltice.

III. Iancu de Hunedoara (Transilvania: 1438-1456):

- 1442 - la Sântimbru, Transilvania a fost atacată de forțele otomane, iar Iancu de Hunedoara a fost

- înfrânt ⇒ la Sibiu și pe râul Ialomița, voievodul și-a regrupat forțele și a provocat înfrângerea turcilor;
- 1443-1444 - „*Campania cea lungă*”: Iancu a eliberat orașele Niș și Sofia;
- iulie 1444 - la Seghedin, s-a semnat tratatul de pace favorabil forțelor creștine;
- noiembrie 1444 - o nouă cruciadă antiotomană s-a încheiat prin înfrângerea de la Varna;
- 1448 - a doua bătălie de la Kosovopolje s-a încheiat cu înfrângerea forțelor cruciate;
- 1453 - după cucerirea Constantinopolului de către forțele sultanului Mahomed al II-lea Cuceritorul (1444-1481), turcii s-au pregătit pentru asediul Belgradului;
- iulie 1456 - în bătălia de apărare a Belgradului Iancu a obținut cea mai strălucită victorie din cariera sa militară ⇒ oprirea înaintării otomanilor spre centrul Europei pentru următorii 70 de ani.

IV. Vlad al III-lea Țepeș (Țara Românească: 1448; 1456-1462; 1476):

- 1460 - Țepeș a refuzat plata tributului și a încheiat o alianță cu regele Matei Corvin (1458-1490);
- 1461-1462 - campania la sud de Dunăre: Vlad Țepeș a devastat o întregă regiune turcă ⇒ Imperiul Otoman a pregătit o campanie de pedepsire a Țării Românești;
- mai-iunie 1462 - Mahomed al II-lea Cuceritorul, în fruntea unei armate otomane de cca. 120.000 de oameni, a trecut Dunărea și s-a îndreptat spre Târgoviște, capitala Țării Românești;
- 16-17 iunie 1462 - Atacul de noapte de lângă Târgoviște: cu forțe net inferioare (cca. 30.000 de soldați), Vlad Țepeș a încercat să îl asasineze pe sultanul Mahomed al II-lea Cuceritorul ⇒ retragerea trupelor otomane din Țara Românească și îndepărtarea de pe tron a lui Vlad Țepeș;
- 1462-1476 - Vlad Țepeș a fost arestat și întemnițat la Budapesta, ca urmare a trădării boierilor munteni și a intrigilor negustorilor transilvăneni;
- 1476 - Vlad Țepeș a recâștigat tronul Țării Românești, dar a fost asasinat de boierii munteni.

V. Ștefan al III-lea cel Mare (Moldova: 1457-1504):

- aprilie 1459 - la Overchelăuți, Ștefan a semnat tratatul de vasalitate cu regele Cazimir al IV-lea (1440-1492), prin care monarhul polonez l-a recunoscut unic suveran al Moldovei;
- 1465 - în urma unui atac prin surprindere, domnul Moldovei a reușit să aducă sub stăpânire Chilia, subminând grav interesele comerciale ale Ungariei și Țării Românești;
- 14-15 decembrie 1467 - la Baia, a avut loc bătălia dintre forțele maghiare conduse de regele Matei Corvin și cele conduse de domnul moldovean, încheiată cu victoria lui Ștefan cel Mare;
- 1469/20 august 1470 - la Lipnic, a fost eliminat pericolul tătarilor din Hoarda de Aur;
- 10 ianuarie 1475 - la Vaslui (Podul Înalt), a avut loc bătălia dintre armatele aflate sub comanda lui Ștefan cel Mare și oastea otomană, încheiată cu victoria forțelor antiotomane;
- 25 ianuarie 1475 - Ștefan a trimis o scrisoare monarhilor europeni pentru a cere sprijin antiotoman;
- iulie 1475 - la Iași, s-a semnat tratatul dintre Ștefan cel Mare și Matei Corvin, prin care s-a prevăzut sprijin militar reciproc antiotoman și s-a pus capăt stării de conflict dintre Moldova și Ungaria;
- 25-26 iulie 1476 - la Războieni (Valea Albă), a avut loc bătălia dintre forțele otomane conduse de Mahomed al II-lea Cuceritorul și armata lui Ștefan cel Mare, încheiată cu victoria turcilor, sultanul nereușind însă să obțină beneficii politice de pe urma victoriei;
- 1484 - Baiazid al II-lea (1481-1512) a cucerit cetățile moldovene Chilia și Cetatea Albă;
- 1485 - la Colomeea, s-a semnat tratatul de vasalitate dintre regele polonez Cazimir al IV-lea și Ștefan cel Mare, prin care domnul moldovean a încercat să își recupereze cetățile pierdute;
- 16 noiembrie 1485 - la Cătlăbuga, Ștefan i-a înfrânt pe otomani;
- 6 martie 1486 - la Șcheia, forțele domnului moldovean au ieșit victorioase împotriva otomanilor;
- 1489 - Ștefan a restabilit pacea cu otomanii și a reluat plata tributului;
- 26 octombrie 1497 - la Codrii Cosminului, a avut loc bătălia dintre polonezii conduși de regele Ioan Albert (1492-1501) și armata condusă de Ștefan cel Mare, încheiată cu victoria domnului moldovean;
- 1499 - la Hârlău, s-a semnat tratatul prin care s-au normalizat relațiile moldo-polone și cele două state și-au făgăduit ajutor reciproc în caz de război.

4. Urmări

- secolul al XV-lea - Țara Românească și Moldova au fost silit să accepte plata tributului și pierderea cetăților dunărene (Turnu și Giurgiu) și a celor pontice (Chilia și Cetatea Albă) ⇒ Imperiul Otoman a recunoscut autonomia celor două state românești, statut înscris în convenții numite capitulații.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=WQEgf6k1PCM>

<https://www.youtube.com/watch?v=vw6R6gAXWp8>

<https://www.youtube.com/watch?v=6k5cPdCrBnw>

Fișă de lucru: Spațiul românesc și politica de cruciadă târzie

Citiți cu atenție textele de la mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. *„Eu, întru Hristos Dumnezeu binecredincios și binecinstitor și de Hristos iubitor și autocrat, Io Mircea mare voievod și domn din mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpânind și domnind peste toată Țara Ungrovlahiei și a părților de peste munți, încă și către părțile tătărești și Amlașului și Făgărașului herțeg și domnitor al Banatului Severinului și pe amândouă părțile pe toată Podunavia, încă până la Marea cea Mare și singur stăpânitor al cetății Dârstorului”.*

(Titlatura domnească a lui Mircea cel Bătrân)

B. *„O, bărbat demn de admirat, întru nimic inferior comandanților eroi, pe care îi admirăm atât de mult; acesta (Ștefan cel Mare) în vremea noastră este cel dintâi dintre principii lumii, care a repurtat asupra turcilor o biruință atât de măreață. După judecata mea, el este cel mai vrednic ca să i se încredințeze șefia și conducerea întregii lumi și mai ales funcția de șef suprem și comandant împotriva turcilor, fiindcă alți regi și principii catolici sunt apăsați spre trândăvie, plăceri lumești sau războaie civile.”*

(Jan Dlugosz, Istoria poloneză)

1. Precizați, pe baza sursei A, care este sursa puterii domnești.
2. Rezumați într-o singură frază textul sursei B.
3. Enumerați, pe baza sursei A, teritoriile peste care a fost Mircea cel Bătrân „mare voievod și domn”.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Soare, Aurel Constantin, Cojocaru, Daniela Ana, Grozav, Gabriel, Pavelescu, Alina, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Art Klett, București, 2020.
3. Stoica, Stan (coordonator), Băluțoiu, Valentin, Becheru, Dragoș Sebastian, Bilcea, Valentina, Bondar, Ancuța, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura CD Press, București, 2020.
4. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, *Istorie: Manual pentru clasa a VIII-a*, Editura Litera, București, 2020.
5. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
6. Giurescu, Constantin C., *Istoria Românilor*, Editura ALL, București, 2019.
7. Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2008.
8. Bulei, Ion, *O istorie ilustrată a românilor*, Editura Litera, București, 2018.
9. Djuvara, Neagu, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*, Editura Humanitas, 2013.
10. Pop, Ioan-Aurel, *Scurtă istorie a românilor*, Editura Litera, București, 2019.
11. Hitchins, Keith, *Scurtă istorie a României*, Editura Polirom, Iași, 2015.
12. XXX, *Cei mai de seamă domnitori români*, Editura Silvius Libris, Chișinău, 2015.
13. Otu, Petre (coordonator), *100 de bătălii din istoria românilor*, Editura Litera, București, 2021.

